

Таблицата показва, че средно на населено място се падат по 17,000 декари (точно 16,885 дек.) експлоатируема земя, на притежание 140 декари и на късът земя 19 (точно 18'9) декари. Най-много експлоатируема земя имат селищата в Силистренска и Куртбунарска околии, дето средно на едно селище се падат по повече от 18,000 декара, а най-малко в Добришка — средно 15,000 декара без нъщо (точно 14,886'8 дек.). Въобще, като не смѣтаме околиците Варна и Разград съ тяхните 3 селища, останалите 5 околии се разпределят споредъ количеството на експлоатируемата земя, която се пада средно на селище, така: околия Добрич съ най-малко декари земя средно на селище, подиръ нея следватъ възходящо: Балчикъ, Куртбунаръ, Тутраканъ и най-после Силистра. Въ последните 4 околии средно на селище се пада повече земя, отколкото съответната средна общо за отстъпената територия, а в първата околия — Добрич — по-малко.

Не сжщиятъ редъ следватъ околиците, ако ги разпределимъ споредъ средната голѣмина на притежанията. Най-дребни сж притежанията в околия Силистра — тамъ, дето селищата въобще разполагатъ съ най-много земя, а най-едри в Балчикъ. Едри сж още притежанията и в Добричъ, а най-дребните сж в Тутраканъ и Силистра. Но все пакъ притежанията в тѣзи последните околии сж въобще поедри, отколкото средно в Царството.

Какво е съотношението между експлоатируемата земя и общата отстъпена площъ по околии, се вижда отъ долните данни:

Околии	Обща територия, декари	Експлоатируема земя, декари	% на експлоатируемата земя къмъ общата площъ
Балчикъ	1,770,700	1,578,985	89.17
Добричъ	2,328,800	1,801,304	77.35
Куртбунаръ	981,600	907,646	92.47
Разградъ и Варна	57,700	41,047	71.14
Силистра	1,482,000	1,444,174	97.45
Тутраканъ	904,600	867,729	95.92
Всичко	7,525,400	6,640,885	88.24

Като не смѣтаме околиците Варна и Разградъ, отъ които сж отстъпени всичко 3 села съ обща територия 57'7 кв. к. м., то само въ окол. Добричъ относителната величина на експлоатируемата земя, е по-малка, отколкото общата тая величина за Царството: въ всички останали околии, експлоатируемата земя е въ много по-голѣма пропорция. Относителната величина на експлоатируемата земя е най-голѣма в Силистра (97'45%), после идатъ Тутраканъ (95'92%), Куртбунаръ (92'47%), Балчикъ (89'17%) и най-после Добричъ (77'35%). Въобще, въ отстъпения край, земята се използва по-екстензивно, отколкото въобще в Царството.

Разпредѣление на експлоатируемата земя по категории. Споредъ вида на културата, за която сж предназначени отдѣлните

части на експлоатируемата земя, последната се разпредѣля, както следва:

Категории експлоатируема земя	Кжсове	Декари	%	Средна голѣмина на единъ късъ
Ниви	318,931	4,532,499	68.3	14.2
Ливади	1,900	13,149	0.2	6.9
Зеленчукови градини	983	5,246	0.1	5.3
Овощни градини	353	1,154	0.0	3.3
Лозя	25,301	42,729	0.6	1.7
Мъри и пасища	431	280,982	4.2	651.9
Сазлъци	13	1,362	0.0	104.8
Гори	1,614	1,711,216	25.8	1,060.2
Други	1,996	52,548	0.8	26.3
Всичко	351,522	6,640,885	100.0	18.9

Най-голѣмата частъ отъ експлоатируемата земя въ отстъпената територия съставятъ нивите, които заематъ 68'3% отъ експлоатируемата площъ и 60'2% отъ площта на цѣлата отстъпена територия. Подиръ тяхъ по значение идатъ горите. Общата тяхна площъ е 1,711,216 декара, които съставятъ 25'8% отъ експлоатируемата земя и 22'7% отъ общата отстъпена територия. Подиръ тѣзи две главни категории експлоатируема земя следватъ по значение мъритъ и пасищата, лозята, ливадите, зеленчуковите градини, сазлъците и най-после овощните градини.

Въ отстъпените земи нѣма розови градини, нито градини съ черници. Всички останали категории угодия, каквито се срещатъ въобще в Царството, се клтивиратъ и тукъ, обаче все въ по-малка пропорция. Това се вижда отъ следната сравнителна таблица:

Категории експлоатируема земя	Пространство въ декари		%	
	Общо в Царството	Въ отстъпената територия	Въ Царството	Въ отстъпената територия
Ниви	36,135,323	4,532,499	45.3	68.3
Ливади	3,994,125	13,149	5.0	0.2
Зеленчукови градини	144,845	5,246	0.2	0.1
Овощни градини	92,307	1,154	0.1	0.02
Розови градини	78,628	—	0.1	—
Лозя	949,875	42,729	1.2	0.6
Мъри и пасища	9,130,818	280,982	11.4	4.2
Сазлъци	57,232	1,362	0.1	0.02
Гори	28,344,932	1,711,216	35.5	25.8
Други	896,425	52,548	1.1	0.8
Всичко	79,824,510	6,640,885	100.0	100.0

Въ експлоатируемата земя на отстъпената територия се забелязва и друга една твърде характерна за землевладѣнието особеност. Тя се касае до парцелацията на земите. Отъ предпоследната таблица се види, че общо въ отстъпената територия експлоатируемата земя се разпада на 351,522 кжса и всѣкой единъ късъ средно има площъ 18'9 декара. Като вземемъ предвидъ, че въ Царството голѣмината на единъ късъ земя е средно 8'0 декара, то следва, че кжсовете въ отстъпената територия сж несравнено поедри. Това е една особеност, която твърде рѣзко отличава землевладѣнието въ тази частъ на нашето отечество, и която, поради това, заслужава особено отбелязване.